

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3216/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kertész Károly ügyvéd) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése ellen az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő és kérte a végzések megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában indítványozta azt is, hogy az Alkotmánybíróság a fenti végzések végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az elsőfokú bíróságot. Az indítványozó 2020. január 20. napján az alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Indokolásában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzések sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a IV cikk (1) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1) bekezdését, a XX. cikk (1) bekezdését, a XXVII. cikk (2) bekezdését és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdését, ezért alaptörvény-ellenesek.
- [2] Az indítványozó – perbeli kérelmezett anyja – és a kérelmező mint házastársak két kiskorú gyermeküket külföldre együtt nevelték. A kérelmezőt a rendőrség őrizetbe vette, mivel az indítványozó a rendőrségen bejelentette, hogy őt életveszélyesen megfenyegette. Az indítványozó a gyermekekkel a kérelmező beleegyezése és hozzájárulása nélkül a végleges hazatérés szándékával Magyarországra utazott. Az indítványozó ezzel egyidőben keresetet is előterjesztett a házasság felbontása iránt.
- [3] A kérelmező azt kérte, hogy a bíróság a két gyermek visszavitelét rendelje el, mivel a gyerekek szokásos tartózkodási helye Kanada. Az elsőfokú bíróság kötelezte az indítványozót, hogy a gyermekeket vigye vissza a szokásos tartózkodási helyükre Kanadába. A másodfokú bíróság az elsőfokú döntést helyben hagyta. A Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta.
- [4] Az indítványozó szerint a döntések sértik az anyának a gyermekek neveléséhez való jogát és a gyermekek érdekeit is, álláspontja szerint az apa szülői felügyeleti joga szünetelt, amikor az indítványozó Magyarországra jött a gyerekekkel, továbbá hogy visszaélészerűen gyakorolta az apa e jogát. Az alkotmányjogi panaszában az indítványozó nagyrészt a rendes bíróságokon előadott érveket ismételte meg. Utalt arra, hogy az apa a nevelés, gondozás körében nem megfelelően járt el, előadta, hogy a bíróságok a szokásos tartózkodási helyet tévesen állapították meg, utalt továbbá a vagyonkezeléssel kapcsolatos, az apával fennálló vitájára is. Végül előadta, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga is, mivel a bíróság döntését felnőtt szakpszichológus

véleményére alapozta. Álláspontja szerint a bíróságok nem vizsgálták, hogy a gyermek lakhatása Kanadában milyen módon valósul meg, és nem jártak el a bíróságok megfelelő körültekintéssel a gyermekek érdekeinek vizsgálata körében sem.

- [5] Mindezen érvek miatt az indítványozó szerint a bírósági végzések sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot ezért alaptörvény-ellenesek.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [7] 2. A Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) érintett rendelkezései:

„1. Cikk

Az Egyezmény célja

a) biztosítani a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott elrejtett gyermekek azonnali visszajuttatását;”

„3. Cikk

A gyermek elvitele vagy elrejtése jogellenes, ha az

a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés akadályozta meg az arra jogosultakat.

Az a) pontban említett felügyeleti jogosultság keletkezhet különösen jogszabály, bírói vagy államigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egyezség alapján.”

„7. Cikk

A gyermekek azonnali visszavitelének és az Egyezmény más céljai elérésének biztosítása végett a Központi Hatóságok együttműködnek egymással és támogatják az Államuk hatáskörrel bíró szervei közti együttműködést.

Így különösen – akár közvetlenül, akár bármiféle közvetítőn keresztül – minden szükséges intézkedést megtesznek avégett, hogy

a) kiderítsék a jogellenesen elvitt vagy elrejtett gyermek tartózkodási helyét;

b) ideiglenes intézkedésekkel vagy azok kezdeményezésével megakadályozzák, hogy a gyermeket további ártalom vagy az érdekelt feleket további sérelem érje;

c) biztosítsák a gyermek önkéntes visszavitelét vagy az ügy békés elintézését;

d) szükség esetén információt cseréljenek a gyermek szociális háttéréről;

e) általános jellegű tájékoztatást nyújtsanak az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban saját Államuk jogáról;

f) a gyermek visszavitele érdekében bírói vagy államigazgatási eljárásokat kezdeményezzenek, vagy azokat megkönnyítsék, és – adott esetben – lépéseket tegyenek a láthatási jog tényleges gyakorlásának megszervezésére vagy biztosítására;

g) ha a körülmények úgy kívánják, jogi segítséget és tanácsot nyújtsanak, vagy az azzal való ellátást megkönnyítsék, beleértve jogi tanácsadó részvételét is;

h) megtegyék a gyermek biztonságos visszaviteléhez szükséges államigazgatási előkészületeket;

i) az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban folyamatosan tájékoztassák egymást, és – amennyire lehetséges – az Egyezmény alkalmazásának valamennyi akadályát megszüntessék.”

„13. Cikk

Az előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy

a) a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv az elvitel vagy elrejtés időpontjában nem gyakorolta ténylegesen e jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez vagy elrejtéshez;

b) a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.”

III.

- [8] 1. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet az öttagú tanács elé. Ebben az esetben a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [10] Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege a konkrét ügyben az volt, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sérti-e az, ha a bizonyítási eljárásban a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat az egyik fél szerint nem megfelelően értékelte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [11] Az indítvány szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntések: a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [12] Az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezése: XXVIII. cikk (1) bekezdés [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [13] Az indítvány indokolása arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével: az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései sértik az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel az eljárásban a bizonyítás eredményét a bíróság nem megfelelően értékelte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [14] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a bírósági döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [15] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és lakóhelyét; az indítványozó továbbá nyilatkozik arról, hogy az indítvány közzétételéhez hozzájárul [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [16] Az indítvány mellékleteként megküldte az indítványozó az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják [Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [17] 2. A bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó amiatt állítja, mert álláspontja szerint a bíróság az egyébként Alaptörvénnyel összhangban értelmezhető jogszabályi rendelkezéseket nem megfelelően, hanem alaptörvény-ellenesen értelmezte, és alkalmazta, megnehezítve ezzel a bizonyítást. Az indítványozó az egyedi ügyben érintettnek minősül, mivel ő volt a kérelmezett abban az eljárásban, amelyben a másodfokú bíróság a támadott végzést hozta (Abtv. 27. §).
- [18] A bírói döntés az indítványozó állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, tehát az Alaptörvény által biztosított alapjog vélt sérelme alapján az alkotmányjogi panasz befogadható [Abtv. 27. § a) pont].
- [19] A Kúria végzése jogerős, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [20] Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől (2019. október 28.) számított 40 napos törvényi határidőn belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [21] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenességet az Alkotmánybíróság megvizsgálta és ezzel kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [22] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a bíróság a bizonyítási eljárást nem folytatta le megfelelően és a bizonyítékokból téves következtetést vont le. Az Alkotmánybíróságnak érdemi eljárása során azt kellett megvizsgálania,

hogya a bizonyítást a rendesbíróóságok megfelelően folytatták-e le. Abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a bizonyítási eljárás – különös tekintettel a gyermekek érdekeinek kiemelten védett érdekeire – teljeskörűen zajlott-e le, a bíróságok igénybe vettek-e minden lehetséges bizonyítási eszközt és különös figyelemmel voltak-e a gyermekek érdekeinek felderítésére. Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tehát az volt, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nem sérült-e azáltal, hogy a bíróság a bizonyítást esetleg nem folytatta le teljeskörűen vagy a gyermekek érdekeit nem derítette ki maradéktalanul.

- [23] Ezek a kérdések az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint olyannak minősülnek, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatták (Abtv. 29. §), ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [24] 3. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, a III. cikk (1) bekezdésével, a IV. cikk (1) bekezdésével, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XVI. cikk (1) bekezdésével, a XX. cikk (1) bekezdésével és a XXVII. cikk (2) bekezdésével összefüggésben nem terjesztett elő érdemi indokolást. Ezen alaptörvényi rendelkezéseket az indítványozó pusztán felsorolta, azok sérelmét részben nem indokolta meg, részben pedig az alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem álló indokolást terjesztett elő. A magán- és családi élet védelméhez fűződő jog, a testi lelki egészséghez való jog és a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez való jog pusztán említése, ezek felsorolása nem elegendő az Alkotmánybíróság érdemi eljárásának megindításához, emiatt az indítvány ezen része nem fogadható be.
- [25] 4. A fentiek miatt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes eljáráshoz való jog vélt sérelme tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, ezért azt ebben a részében befogadta.

IV.

- [26] Az indítvány nem megalapozott.
- [27] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alaptörvény negyedik módosítása 2013. április 1. napjával megváltoztatta az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontját, és ennek alapján az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítették. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [33]; 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]]. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [29] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].
- [30] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény

által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]].

- [31] Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a testület az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [32] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: mint ahogyan jelen ügyben is, elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve [vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [33] 3. Az Alkotmánybíróságnak a fenti következetes gyakorlatot szem előtt tartva és azt követve jelen ügygel összefüggésben azt kellett megvizsgálnia, hogy a rendes bírósági eljárásban sérült-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” [3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [34] Az Alaptörvény 28. cikk értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [35] Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik annak vizsgálata, hogy a rendes bíróságok az Alaptörvényt megfelelően értelmezik-e.
- [36] A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti ugyanis olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít, vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.
- [37] Az Alkotmánybíróságnak tehát a jelen ügyben – melynek tárgya kizárólag a kiskorú gyermek(ek) jogellenes elvitele volt – azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy sérült-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog akkor, amikor a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat – az indítványozó állítása szerint – nem megfelelően értékelte. Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában összefoglalóan kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő

alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}." (Indokolás [26])

- [38] Az Alkotmánybíróság a 3068/2020. (III. 9.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) – mely a jelen ügy tárgyához hasonló ügyben született – azt állapította meg, hogy „[a] bíróságok nem vizsgálták kellő alapossággal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben az okozta, hogy a bíróságok ebben a különlegesen szenzitív esetben a kérelmezett anya szakértő pszichológus kirendelésére irányuló indítványát elutasítva a szakértői bizonyítást mellőzték, anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna. Ezzel a döntéssel a bíróságok az anyát lényegében az egyetlen lehetséges bizonyítási eszköz igénybevételétől fosztották meg.

Erre tekintettel az eljáró bíróságok nem kerültek abba a helyzetbe, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményre figyelemmel megfelelően tudták volna értékelni a gyermekek érdekeit, illetve annak kiemelt védelmét. A bíróságok nem éltek sem azzal a lehetőséggel, hogy igazságügyi szakértőt rendeljenek ki a szakkérdés megválaszolására, sem pedig azt nem indokolták meg, hogy a fél által felajánlott magánszakértői véleményt és annak megállapításait miért nem fogadják el. Önmagában az arra való hivatkozás, hogy az eljárást viszonylag rövid idő alatt be kell fejezni nem elegendő érv arra, hogy a gyermek(ek) érdekének vizsgálata ne valósuljon meg minden részletre kiterjedően. Egyetlen olyan kifejezett jogszabályi rendelkezés sem található a jogrendszerben, mely explicite kizárná egy ilyen tárgyú eljárásban a szakértői bizonyítás lehetőségét.

Összefoglalóan tehát a bíróságok – a fenti felsorolt eljárási szabálytalanságok mellett – nem indokolták meg a szakértő kirendelésének mellőzését egy szakkérdésben az anya bizonyítási indítványa alapján, valamint a bíróságok nem indokolták meg azt sem, hogy ezt a fajta bizonyítást hivatalból miért nem rendelték el. Végül nem indokolták meg a bíróságok azt sem, hogy a visszavitel megtagadhatóságának az anya szerint fennálló okai konkrétan miért nem állnak fenn és ezt szakértő kirendelés nélkül milyen bizonyítékok alapján állapították meg a vizsgált ügyben. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok indokolási hiányosságai a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezték és ezzel a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez vezettek. Az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot." (Abh., Indokolás [28]) Az Alkotmánybíróságnak ezen idézett határozata alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy az eljáró bíróságok megfelelően folytatták-e le a bizonyítási eljárást.

- [39] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközök igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára.
- [40] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a következőket állapította meg. Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a tényállást kellő alapossággal vizsgálta és állapította meg. Megfelelően hivatkozott a Hágai Egyezmény jelen ügyben érintett rendelkezéseire, feltárta a kanadai jog vonatkozó rendelkezéseit, valamint szakértőt rendelt ki a visszavitel megtagadása okainak feltárására és igazolására. Mind az elsőfokú, mind pedig a magasabb fokon eljáró bíróságok megfelelő alapossággal folytatták le a bizonyítási eljárást és értékelték a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételtlen megjegyzi, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e.
- [41] A bíróságok jelen ügyben egyfelől részletesen megvizsgálták azokat az objektív körülményeket és feltételeket (szokásos tartózkodási hely, elvétel jogellenessége, szülői felügyelet tényleges gyakorlása), melyeket a nemzetközi és a hazai szabályozás is megkíván.
- [42] Emellett kellő alapossággal és körültekintéssel vizsgálták meg azt is, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna. A bíróság szakértőt rendelt ki, aki a szakvéleményét előterjesztette és azt a bíróság a bizonyítási eljárás során tekintetben vette és értékelte. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét nem eredményezi az a körülmény, hogy az eljárás egyik résztvevője szerint a bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokból téves következtetést vontak le.

- [43] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok nem eredményezték a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét és nem vezettek a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez.
- [44] Ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és a bírósági határozatok megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [47] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel, mert álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz visszautasításának lenne helye az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltak alapján.
- [48] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {3259/2019. (X. 31.) AB végzés, Indokolás [26]; lásd még: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [49] Véleményem szerint a jelen eljárásban eljáró bíróságok maradéktalanul eleget tettek – az adott nemperes eljárás keretei között – az Alkotmánybíróság által meghatározott bizonyítási kötelezettségüknek. A bíróságoknak a bizonyításra vonatkozó értékelő tevékenysége pedig – amint ezt az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta – nem lehet érdemi alkotmányossági vizsgálat tárgya.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1956/2019.

